

Illustration af Britt Boesen ifm miljøseminariet i Grøndalscenteret 10/9-2011

Arbejdsplan for 2012

Det lokale miljøarbejde i Brønshøj - Husum

Indledning

'Kommissoriet for Lokaludvalgene' (bilag 1) og dokumentet 'Det faglige påhæng' (bilag 2) angiver tilsammen rammerne for det lokale miljøarbejde i bydelene. Selvom der ikke er krav om at Brønshøj Husum Lokaludvalg skal udarbejde en årlig arbejdsplan for det lokale miljøarbejde synes vi at udarbejdelsen af en årlig arbejdsplan er en vigtig proces. Igennem dette arbejde får vi set dybt i såvel vores bydelsplan som aktuelle initiativer og projekter fra kommunalt hold. Sammenholdt med de ressourcer, der er afsat til det lokale miljøarbejde i bydelen får vi igennem processen med at lave en

arbejdsplan indkredset en vifte af projekter for det kommende år som vi forventer, vil indfri de forventninger, der fra lokalt og centralt hold er blevet stillet til det lokale miljøarbejde i bydelen.

I denne arbejdsplan vil vi præsentere næste års projekter og redegøre for hvordan det lokale miljøarbejde i Brønshøj-Husum Lokaludvalg er organiseret og hvordan vi forestiller os at styrke det lokale engagement på miljøområdet.

1. Opgaven

Lokaludvalgets opgave i forhold til at varetage det lokale miljøarbejde er i kommissoriet beskrevet således:

- *Arbejde for vedvarende forbedringer i det lokale miljø.*
- *Iværksætte aktiviteter, der gør det lettere for borgere, virksomheder og organisationer i bydelen at handle miljøbevidst og ressourcebesparende i hverdagen.*
- *Bidrage til udvalgte miljøprojekter og -kampagner i Københavns Kommune, som retter sig mod borgere, virksomheder og organisationer i bydelen, og bidrage til overholdelse af Københavns Kommunes forpligtelser vedrørende lokale miljøindsatser.*
- *Samarbejde med lokale miljøaktører i bydelen og på tværs af bydelene om fælles miljøtemaer, hvor lokaludvalgene finder det relevant.*

2. Organisering af Miljøarbejdet

Miljøudvalget

Med overdragelse af ansvaret for det lokale miljøarbejde fra Miljøpunkt BBH til Brønshøj Husum Lokaludvalg blev Miljøudvalget (MU) i foråret 2011 etableret som et nyt fagudvalg. Miljøudvalget har gennem det første år haft i gennemsnit 10 medlemmer, hvoraf to

heraf er medlemmer af lokaludvalget, herunder Miljøudvalgets formand. Sekretariatets miljømedarbejder fungerer som tovholder/sekretær for Miljøudvalget, og miljøudvalget mødes 10 gange om året.

Miljømedarbejderen

I Brønshøj-Husum Lokaludvalg er der ansat en miljømedarbejder, hvis opgave det er at sikre at der kommer gang i miljøaktiviteterne i bydelen. Miljømedarbejderen fungerer som projektleder Lokaludvalgets miljøprojekter. Miljømedarbejderen deltager jævnligt i netværksmøder med miljøarbejderne i de andre lokaludvalg, Teknik- og Miljøforvaltningen og medarbejdere fra Center for Sikker By. Miljømedarbejderen samarbejder derudover med lokale aktører og forskningsinstitutioner omkring såvel konkrete miljøprojekter som metodeudvikling indenfor inddragelse af borgere i miljøarbejdet.

Nye grønne initiativer fra neden

Det er vores ambition at understøtte bydelens borgeres frivillige engagement på miljøområdet. Det forventer vi kan ske ved dels at skabe opmærksomhed omkring bydelspuljen og de konkrete initiativer som puljemidlerne kan være med til at realisere. Herudover satser vi på at Lokaludvalgets nye hjemmeside og andre kommunikationsplatforme (herunder Facebook) kan udvikles så vi for alvor kan inspirere og kommunikere omkring mangfoldigheden af initiativer på miljøområdet.

Årshjulet

I "Det faglige ophæng" udarbejdet af Teknik & Miljøforvaltningen præsenteres et årshjul som tager udgangspunkt i at TMF hvert år i midten af september fremsender en oversigt over kommunale initiativer på miljøområdet som i det efterfølgende år kan danne grobund for samarbejde med Lokaludvalget. Denne oversigt opfølges med et inspirationsmøde hos TMF for Lokaludvalgets og fagudvalgenes medlemmer. Sideløbende med denne proces arbejder Miljøudvalget igennem efteråret med at udarbejde en arbejdsplan, der kan forelægges med henblik på godkendelse på Lokaludvalgsmødet i december. I maj hvert år skal Lokaludvalget (den ansatte miljømedarbejder) indsende en digital afrapportering. Udkastet til denne digitale rapport om det lokale miljøarbejde forelægges Lokaludvalget til mødet i april med henblik på godkendelse heraf.

er i centrum, men for det lokale miljøarbejde og arbejdet med at identificere det kommende års projekter er det vigtigt at forholde sig til de muligheder som de kommunale planer barsler med. I forhold til 2012 er det især disse planer som det bliver interessant i et lokalt miljøperspektiv:

Agenda-21 plan, der kommer i høring hen over sommeren, og som ventes færdig i efteråret 2012. Denne nye Agenda-21 plan adskiller sig fra tidligere A21planer ved at fokusere på aktiviteter som fremmer borgerdrevne innovation igennem nye grønne handlemuligheder, der kombinerer borgerinddragelse, innovation, livskvalitet, bæredygtighed og grøn vækst. Denne agenda 21 plan bliver især interessant i forhold til arbejdsplanen for 2013 og arbejdet med omkring den nye bydelsplansrunde.

Den kommende A21 plan vil sandsynligvis rumme 16 konkrete indsatser, hvor Lokaludvalgene vil have en rolle i mange af disse: I udkast er overskrifterne på initiativerne som følge.

Københavnernes energireducerende adfærd
Miljø- og klimarenovering af Københavnernes boligmasse
Lokal afledning af regnvand
Det kreative ressourcetekst
Højere grad af genanvendelse gennem test hos borgerne
Københavnernes grønne indkøb
Hold din gade og bydel ren
Fremme af byens mangfoldighed af dyr og planter
Mere grønt og spiseligt i byen
Støt med dit skod
Alternativer til egen bil
Flere elbiler til københavnerne
Mere og sjovere cykling i København
Idégenerering/udvikling med borgerne
Kommunens grønne bro til brugerne
Samspil med virksomheder om grønne handlemuligheder

Klimahandlingsplanen En enig Borgerrepræsentation vedtog i 2009 Københavns Klimaplan med 50 initiativer, som skal reducere CO₂-udledningen fra København med 20 pct. inden 2015. Samtidig blev visionen om København som verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025 vedtaget. Visionen er ved at blive omsat til en plan, Klimahandlingsplanen, der skal vise vejen frem mod målet. Planen forventes politisk vedtages i 2012.

Strategi for biologisk mangfoldighed: revideres

Utterslev Mose, Pleje- og Udviklingsplan: revideres

Affalds- og Ressourceplan 2018: "Forvaltningen vil gerne sætte overliggeren højt og have "En affaldsfri by", som vision for den nye plan. De temaer som er mest interessant ift. det lokale miljøarbejde er: Affaldsløsninger i byens rum og Genanvendelse af materialer. Planen kommer i høring til maj 2012.

Skybrudsplan: Vil der komme konkrete forslag til anlæg i bydelen, der kan lede regnvand væk ved ekstreme regnhændelser? Skybrudsplanen der forventes at komme efteråret 2012 skal blandt andet se på hvilke vandområder, der kan anvendes som recipient for skybrudsvand. Herudover skal Skybrudsplanen forholde sig til hvilke byområder kan der midlertidigt opbevares større mængder regnvand og hvilke eksisterende infrastrukturer, der kan anvendes for bortledning af vand (veje/cykelstier/åbning af rørlagte vandløb mv.) og hvor er der behov for etablering af nye.

Spildevandsplan 2012-2015: Kommer sidst på året. Her er det især LAR indsatsen det bliver interessant at se nærmere i forhold til hvilke muligheder det vil give for bydelen.

Bydelsplanen:

Fra marts 2012 skal Lokaludvalget i gang med en ny runde af bydelsplanlægningen. Målsætningen er at indkredse 5 projekter inden for hvert af de tre hovedtemaer, hvoraf det ene hedder *København som metropol for grøn vækst*. Mindst ét af disse fem grønne projekter skal være et klimaprojekt. Arbejdet med at finde frem til de fem projekter kommer til at foregå fra marts til august.

Nedenstående prioritering er den foreløbigt gældende

Grøn vækst		
Klima	Energirenovering	Miljøudvalget
Klima	Grøn mobilitet (cykelstrategi)	Miljøudvalget med input fra Byudviklingsudvalget
Miljø	LAR	Miljøudvalget
Bymiljø	Haver til alle	Miljøudvalget
Miljø	Utterslev Mose	Miljøudvalget/ projektgruppe

Med hensyn til såvel Energirenovering/Energireducerende adfærd, Grøn Mobilitet og LAR skal vi inden udgangen af august have indkredset hvordan vi lokalt kan arbejde med disse emner på en frugtbar måde.

Såfremt der i processen viser sig stor interesse for at arbejde med andre emner, som f.eks. nærgenbrugsstationer mv., skal processen være åben for omdisponering.

Projektledelse: Miljømedarbejderen og bydelsplansmedarbejderen i BHLU sekretariatet

3. Projekter i 2012

Miljøudvalget planlægger en række projekter for 2012. For hvert projekt udarbejdes en særskilt projektbeskrivelse og budget, som godkendes løbende af Lokaludvalget. I april godkendes Haver til alle, Lar i Voldparken, Utterslev Mose workshop og Miljøfestival. I maj godkendes Biprojekt, i juni Mosetræf og i august Energiprojekt og Regnbedskonkurrence.

3.1. De skjulte ressourcer i Voldparken/Gadelandet

I et samarbejde med Husum Områdefornyelse afholdte vi i november 2011 et inspirationsmøde for beboere, ildsjæle, embedsmænd og rådgivere ift., at opstarte et fælles projekt omkring Lokal Anvendelse af Regnvand i Voldparken og etablering af nyttehaver og andre dyrkningsinitiativer baseret på lokale frivillige kræfter. Med økonomisk støtte fra Lokaludvalget til konsulentbistand er der blevet indsendt en ansøgning Realdania og puljen "det gode boligliv", som primo marts 2012 udløste 150.000 til et forprojekt, der skal være færdigt ved udgangen af 2012.

Vi forventer at hyre Habitats som ekstern projektleder, der i tæt samarbejde med arbejdsgruppen skal sikre en god beboerinddragelse omkring udspil fra projektets rådgivende ingeniører og landskabsarkitekt, således at vi til december 2012 forhåbentligvis kan præsentere en samlet vision for området, der tænker lokal anvendelse af regnvand sammen med nyttehaver, og andre former for fælles faciliteter på de fælles arealer. Herudover skal forprojektet konkretisere nye former for drift af området som har et socialt perspektiv. "De skjulte ressourcer i Voldparken/Gadelandet" (arbejdstitel) er tæt knyttet til "haver til alle" projektet. Se særskilt projektbeskrivelse.

3.2. Haver til alle

Formålet med *Haver til alle* projektet er at skabe et stærkt engagement omkring havedyrkning blandt beboerne og institutionerne i Voldparken/Gadelandet, og dermed styrke det sociale samvær og bidrage positivt til kvarterets omdømme og forskønnelse. I 2012 skal der i samråd med de enkelte afdelingsbestyrelser og Energicenter Voldparken etableres nyttehaver i form af mobile højbede på udvalgte steder.

Som det fremgår af den korte projektpræsentation, der er indsat i dette dokument, vil *Haver til alle* projektet blive skudt i gang med forspiringsaktiviteter og anden forberedelse i april måned, hvorefter projektet for alvor skydes i gang i starten af maj med en forårsfest hvor højbedene vil blive lavet og tilplantet. Herefter følger en periode hen over sommeren med forskellige aktiviteter: workshops, fælles spising, inspirationsture og endelig slutter vi af med en høstfest til efteråret. Vi regner med at der undervejs vil opstå nye initiativer og ske knopskydninger på projektet, når det lokale engagement er blevet vækket. I et lidt længere perspektiv forventer vi at lysten til og muligheden for at etablere nyttehaver af forskellig slags vil brede sig og blive et markant socialt og kulturelt omdrejningspunkt i området.

Habitats vil fungere som tovholder på projektet i tæt samarbejde med miljømedarbejderen og medarbejder fra OMHU.

Der er lavet særskilt projektbeskrivelse.

3.3 Lokal Afledning af Regnvand i villakvartet

I et kompagniskab mellem Miljøudvalget og Byudviklingsudvalget afholdes der den 17. januar 2012 en stort anlagt regnvandskonference på Husum Skole. Formålet med mødet er at informere grundejerne om de konkrete tekniske løsninger ift. de stigende regnvandsmængder, der har været til stor gene for husejerne. Regnvandsmødet indledes med en række oplæg fra eksperter og embedsmænd og efterfølges af en messe, hvor deltagerne kan besøge en lang række boder og høre nærmere om konkrete teknologier og finansielle muligheder. Forventede deltagerantal: 150 grundejere.

I forlængelse af regnvandsmødet vil der blive lanceret en konkurrence blandt bydelens husejere ift., at skabe den mest originale og samtidig funktionsdygtige lokale regnvandsløsning i form

af et såkaldt regnbed. Vinderen får finansieret virkeliggørelsen af projektet op til en givet sum. Konkurrencen lanceres september 2012 og vinderen findes inden udgangen af året, og regnbedet etableres i sommeren 2013, hvorfor størstedelen af budgettet vil være tilknyttet arbejdsplanen for 2013. Projektbeskrivelsen vil blive forelagt LU til behandling på augustmødet.

Bliver konkurrencen en succes vil vi gentage den, med fokus på fællesprojekter på villavejene, herunder brug af erstatningsarealerne.

I forbindelse med den nye runde i bydelsplansarbejdet, skal der identificeres et LAR projekt som vi fra 2013 kan arbejde med. Det kunne handle om netop fællesprojekter blandt grundejere, da de relativt små matrikelstørrelser i store dele af bydelen vanskeliggør individuelle LAR løsninger (afstandskrav til hus og skel) Det kunne i den forbindelse være centralt at få (GIS) kortlagt bydelen med hensyn til det reelle nedsivningspotentiale.

LAR initiativer ligger fint i tråd med anbefalingerne fra TMF og Klimatilpasningsplanen, hvor lokaludvalget kan medvirke ved at *"formidle information til borgerne ved afholdelse af borgermøder og udsendelse af information i øvrigt"*. Vores LAR indsats spiller også fint sammen med den kommende Agenda 21 plan.

Projektledelse: miljømedarbejderen i BHLU sekretariatet

3.4 Bier i mosen

Miljøpunktet og Lokaludvalget afholdte første opstartsmøde i Streyf d. 24.11.2011. D var fuld opbakning til at etablere en visionsgruppe af lokale ildsjæle. I alt fremmødte 14 forskellige personer – med den fælles interesse at øge den biologiske mangfoldighed i Utterslev mose. Siden har der været afholdt en række møder og som resultat heraf er der blevet taget initiativ til at lave et lokalt bilaug, der skal etablere bistader i Utterslev Mose, og i den forbindelse arbejde med naturformidling omkring perspektiverne ved at holde bier i og omkring mosen.

Der er lavet særskilt projektbeskrivelse, der forelægges LU til mødet i maj.

3.5 Utterslev mose

I kølvandet på Miljøpunkt BBHs rapport om Utterslev Moses økologiske tilstand og handlemuligheder, har der på sekretariatsplan været drøftelser om, hvorledes de to Lokaludvalg kan samarbejde med Utterslev Mose fremover.

For arbejdet i 2012 tegner der sig primært to opgaver:

1. Afholdelse af seminar til juni med deltagelse af interesseorganisationer (DN, DOF, Sportsfiskerforbundet, Friluftsrådet), Center for park og Natur (kk) og Gladsaxe kommunes Naturteam Lokaludvalgene, borgergrupper mv. Formålet er at få skabt konturerne af en samlet plan for Utterslev Mose med fokus på at styrke den biologiske mangfoldighed gennem naturgenopretningsprojekter og frivilligt engagement og styrke Utterslev Moses rekreative værdier.

2. Afholdelse af Mosetræf medio september. Kommunen har gennem flere år stået bag et årligt mosetræf i juni måned. Men der er i CPN regi ikke ressourcer til et mosetræf af vanlig størrelse og karakter. Vi forestiller os, at lokaludvalgene løber forrest omkring at afholde dette års mosetræf, men at det rykkes til medio september. Målet med mosetræffet er at informere, engagere og synliggøre handlemuligheder, skabe politisk opmærksomhed og indhente input til bydelsplanen ift Utterslev Moses fremtidige udvikling. De opnåede "resultater" fra seminaret spiller en aktiv rolle i dette mosetræf. Herudover skal forskellige organisationer og foreninger indbydes til at deltage med aktiviteter på dagen.

Der vil blive udarbejdet selvstændig projektbeskrivelse som vil blive forelagt LU til behandling på mødet i april.

Projektledelse: Miljømedarbejderne i Brønshøj-Husum og Bispebjerg

3.6 Miljøfestival

I 2012 afholdes årets miljøfestival i forbindelse med den internationale Vindenergi-konference, der løber fra mandag den 16. til torsdag den 19. april. Temaet for Miljøfestivalen "Mindblowing" er dog meget bred, og fra Brønshøj-Husum Lokaludvalgs vedkommende vil vi bidrage med en markedsdag om Solceller på Brønshøj Torv, den 14. april i samarbejde med Energijenesten.

Projektledelse: Miljømedarbejderen i BHLU sekretariatet

3.7 Energitprojekt.

I den kommende Agenda 21 plan vil der sandsynligvis blive søsat 2 projekter omhandlende henholdsvis energirenovering og energireducerende adfærd. Nedenstående er sakset fra udkast til den kommende Agenda 21 plan:

Navn: Energireducerende adfærd i alle typer boliger

At inspirere borgerne til (fortsat) at mindske energiforbruget direkte og indirekte i boligen gennem energirigtig adfærd. Undersøgelser viser, at der kan være meget stor forskel på energiforbruget hos sammenlignelige familier i sammenlignelige boliger. Disse store forskelle er typisk relateret til brugernes adfærd i hverdagen.

Navn: Miljø- og klimarenovering af boliger

Formål

Aktiviteten sigter mod at gøre viden mere tilgængelig og kommunen mere pro-aktiv og opsøgende overfor borgerne og herigennem skabe miljø- og klimaengagement og handlen hos boligejere og beboerne – i forhold til miljø- og klimarenovering af deres bolig.

For begge indsatsområders vedkommende lægges der op til samarbejde med Lokaludvalgene. Vores rolle kunne være at få udforsket og gennemprøvet måder at arbejde med disse temaer så det både bliver interessant og effektivt.

3.8 Projekter der end ikke er i støbeskeen

Der vil i løbet af året og særligt til efteråret komme nye projekter som vi endnu ikke kender karakteren af. Denne åbenhed over for nye initiativer afspejles således også i aktivitetsbudgettet, hvor en del af den samlede sum tilbageholdes til nye aktiviteter.

4. Aktivitetsbudget for 2012

Projekt	Beløb	Projekt beskrivelse til behandling i LU	Til dækning af følgende aktiviteter
Haver til alle	50.000,00	april	inspirationsture, workshops
LAR i Voldparken	40.000,00	april	beboerinddragelse og events
Biavl	50.000,00	maj	etablering og formidling
Utterslev Mose workshop *1	20.000,00	april	Facilitering, lokaleleje, forplejning
Mosetræf *1	30.000,00	juni	Aktiviteter, annoncering, telteleje mv.
Energiprojekt	45.000,00	august	????
Regnbedskonkurrence	15.000,00	august	annoncering
Miljøfestival	5.000,00	april	+ 25.000 fra TMF
Sum	265.000,00		
*1 lign. finansiering fra Bispebjerg Lokaludvalg			
Alle projekter vil rumme et detaljeret budget når de forelægges LU til behandling			

Bilag 1. Kommissoriet for LU vedr. Det lokale miljøarbejde

Lokaludvalgene skal støtte og udvikle det lokale miljøarbejde ved at inspirere og engagere borgere, virksomheder og organisationer i bydelen til aktivt at deltage i miljøprojekter, der samtænker miljø med det sociale, kultur, byplanlægning, økonomi og integration. Lokaludvalgene skal ligeledes skabe lokal interesse og dialog om væsentlige miljøspørgsmål. Lokaludvalgenes miljøaktiviteter skal i øvrigt understøtte Københavns Kommunes visioner og mål på miljøområdet.

Med henblik herpå skal lokaludvalgene årligt tilrettelægge det lokale miljøarbejde, gennemføre egne miljøaktiviteter og/eller give økonomisk støtte til lokale miljøprojekter, f.eks. Miljøfondene. Herunder skal lokaludvalgene:

- Arbejde for vedvarende forbedringer i det lokale miljø.
- Iværksætte aktiviteter, der gør det lettere for borgere, virksomheder og organisationer i bydelen at handle miljøbevidst og ressourcebesparende i hverdagen.

- Bidrage til udvalgte miljøprojekter og -kampagner i Københavns Kommune, som retter sig mod borgere, virksomheder og organisationer i bydelen, og bidrage til overholdelse af Københavns Kommunes forpligtelser vedrørende lokale miljøindsatser.
- Samarbejde med lokale miljøaktører i bydelen og på tværs af bydelene om fælles miljøtemaer, hvor lokaludvalgene finder det relevant.

Afrapportering

Lokaludvalgene udarbejder årligt en digital rapport om forbrug af midler til lokale miljøaktiviteter. Såfremt lokaludvalgene tillige udarbejder en generel afrapportering om lokaludvalgenes aktiviteter og brug af midler, kan afrapporteringen om forbrug af midler til miljøarbejde indgå i dette. Afrapporteringen forelægges Økonomiudvalget og Teknik- og Miljøudvalget til orientering.

Bilag 2. Det faglige ophæng

KØBENHAVNS KOMMUNE
Økonomiforvaltningen
Teknik- og Miljøforvaltningen

BILAG 3

09-03-2011

Det faglige ophæng for varetagelsen af den lokale miljøopgave

Sagsnr.
2011-19708

Pr. 1. juli 2011 overgår ansvaret med at varetage den kommunalt finansierede lokale miljøopgave til lokaludvalgene i København. Teknik- og Miljøforvaltningen vil fortsat vejlede og medvirke til udviklingen af det lokale miljøarbejde. For at sikre grundlaget for et godt samarbejde med lokaludvalgene og en effektiv koordinering af miljøarbejdet foreslås følgende årshjul:

Dokumentnr.
2011-176050

- Senest den 15. september hvert år sender Teknik- og Miljøforvaltningen en oversigt til lokaludvalgene over kommunale initiativer på miljøområdet i det kommende kalenderår, som kan være relevante for det lokale miljøarbejde, og som Teknik- og Miljøforvaltningen vil opfordre til at samarbejde om.
- På denne baggrund træffer hvert lokaludvalg beslutning om hvilke aktiviteter lokaludvalget ønsker at iværksætte og melder dette tilbage til Teknik- og Miljøforvaltningen.
- Teknik- og Miljøforvaltningen inviterer hvert efterår lokaludvalgene til et inspirationsmøde om miljøarbejdet det kommende år.
- Teknik – og Miljøforvaltningen udarbejder en oversigt over de lokale forpligtelser på miljøområdet, Københavns Kommune har forpligtet sig til, herunder Covenant of Mayors. Oversigten opdateres årligt og sendes til lokaludvalgene.
- Herudover kan Teknik- og Miljøforvaltningen og lokaludvalgene løbende gennem året samarbejde om udvalgte kampagner og projekter.
- Senest den 1. maj hvert år sender lokaludvalgene en oversigt over brug af (sekretariats- og pulje-) midler til det lokale miljøarbejde og de opnåede resultater i det foregående år til Teknik- og Miljøforvaltningen. Oversigterne forelægges for Økonomiudvalget og Teknik- og Miljøudvalget til orientering sammen med Teknik- og Miljøforvaltningens anbefalinger til lokaludvalgene vedrørende det videre arbejde.
- Teknik- og Miljøforvaltningen årlige anbefalinger til lokaludvalgene for det videre miljøarbejde sendes til lokaludvalgene hvert år inden sommerferien.
- Teknik- og Miljøforvaltningen foretager årligt en undersøgelse af københavnernes tilfredshed med kommunens miljøindsats, som fortsat vil omfatte spørgsmål om københavnernes kendskab til det lokale miljøarbejde. Resultaterne af undersøgelsen offentliggøres i Københavns Miljøregnskab.